

УДК 004.8-378

Краковецький О.Ю., канд. техн. наук
Шевченко Н.Ю., канд. екон. наук, доцент
ТОВ «Технічний університет «Метінвест політехніка», м. Запоріжжя
nataliya.shevchenko@mipolytech.education

АНАЛІЗ ПОЛІТИК ЩОДО ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ГЕНЕРАТИВНОГО ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

Використання штучного інтелекту в освіті та науковій діяльності відкриває широкі можливості для оптимізації процесів навчання, створення індивідуалізованих навчальних програм, а також дослідження та аналізу великих обсягів даних. Водночас, важливо розуміти, що результати генеративного штучного інтелекту можуть мати значний вплив на освітній процес та потребують обережного підходу до їх використання. Правила регламентації використання штучного інтелекту в освіті, а особливо в вищих навчальних закладах стають дедалі важливішими в контексті забезпечення ефективного та етичного використання цих технологій. Необхідність встановлення чітких правил впливає з потенційних ризиків порушення авторського права, конфіденційності даних. Саме тому провідні міжнародні університети приділяють багато уваги врегулюванню питань використання штучного інтелекту в освітній та науковій діяльності викладачів та студентської спільноти (наприклад, [1–3]).

На ресурсі Ленса Ітона, викладача Массачусетського університету в Бостоні, США, в відкритому доступі представлений документ Syllabi Policies for Generative AI, в якому зібрана інформація про політики різних університетів щодо використання технологій генеративного штучного інтелекту. Аналізуючи цю інформацію, можна зустріти різне бачення місця штучного інтелекту в освіті: від використання без будь-яких обмежень до абсолютної заборони. З метою систематизації та категоризації підходів до використання штучного інтелекту в освіті на основі досвіду, акумульованого в документі [4], була використана наступна методологія:

1. Усі політики були розподілені за категоріями: Allowed (використання повністю дозволено), Prohibited (використання повністю заборонено), Mixed (використання частково дозволено або частково заборонено).

2. З текстів політик були виокремлені тези того, що саме дозволено, що саме заборонено, а також додаткові коментарі.

3. Усі тези були згруповані та виділені унікальні тези.

Аналіз політик проводився з використанням інструментів OpenAI API (модель gpt-4-turbo) та Azure AI Studio. Загалом було проаналізовано 112 записів (рис. 1), з яких до категорії Allowed віднесено 31 запис (27,68%), до категорії Prohibited – 26 записів (23,21%), до категорії Mixed – 55 записів (49,11%).

Систематизація результатів аналізу дозволила отримати наступні висновки щодо завдань, виконання яких дозволено або заборонено з використанням інструментів генеративного штучного інтелекту.

Зазвичай дозволено використання інструментів штучного інтелекту для мозкового штурму, генерування ідей, синтезу, перефразування, узагальнення, збору інформації, конспектування, створення тез, перевірки граматики та синтаксису, поповнення словникового запасу, написання зворотного зв'язку, візуалізації даних, підтримки стандартів доступності, пошуку наукової літератури, релевантних посилань та збору цитат. Дозволено використання інструментів штучного інтелекту у навчальному процесі та проведення досліджень за умови належного зазначення авторства. Також дозволяється використовувати результати роботи інструментів штучного інтелекту за умови використання додаткових верифікованих джерел.

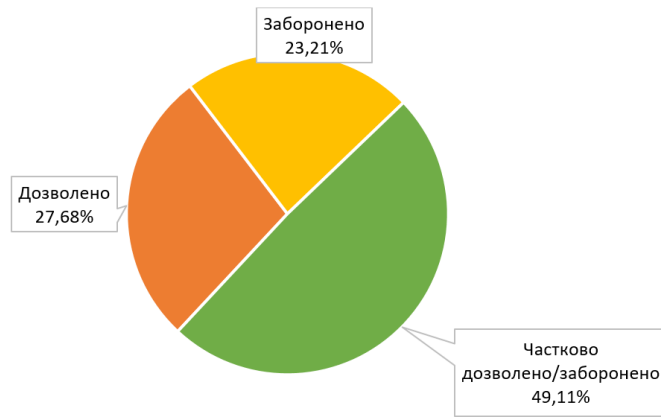

Рис. 1 – Результати категоризації політик

Зазвичай заборонено використання результатів роботи інструментів штучного інтелекту без суттєвого доопрацювання та належного цитування для написання відповідей на завдання з оцінюванням, при проходженні тестів або як суттєву частину звіту. Забороняється використовувати результати у письмових завданнях без дозволу викладача або з порушенням політики академічної доброчесності. При цьому відмічається надмірна залежність від технологій штучного інтелекту, яка перешкоджає розвитку навичок письма, нівелює результати навчання або замінює достовірні та автентичні джерела.

Для вищих навчальних закладів важливо мати певну політику щодо використання результатів генеративного штучного інтелекту в освітній та науковій діяльності. Така політика має включати в себе не лише правила використання технологій, а й механізми контролю за їхнім застосуванням, механізми врегулювання конфліктних ситуацій та механізми забезпечення етичності та прозорості процесу. Аспекти, які враховують університети при створенні політик:

- студенти та викладачі повинні розуміти обмеження та потенційні упередження алгоритмів штучного інтелекту та дотримуватися відповідальних та етичних практик під час його використання;
- для уникнення порушення принципів академічної доброчесності слід належним чином цитувати та пояснювати використання інструментів штучного інтелекту;
- надмірна залежність від штучного інтелекту може перешкоджати самостійному мисленню та творчості, тому штучний інтелект слід використовувати як допоміжний інструмент;
- підхід до використання генеративних інструментів має бути гнучким і постійно переглядатися у міру розвитку інструментів штучного інтелекту і контексту;
- перед використанням інструментів штучного інтелекту у письмових завданнях студенти повинні проконсультуватися з викладачем і бути готовими аргументувати раціональність такого використання та/або отримати письмовий дозвіл від викладача та згоду від класу/групи.

Утім, деякі рекомендації є доволі загальними та не конкретними, і не пояснюють, яким саме чином забезпечити дотримання академічної доброчесності та якісний контроль.

Список посилань

1. Example Policy Statements for AI in Higher Education [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://pressbooks.ulib.csuohio.edu/teachingandlearning/chapter/statements/>
2. Princeton University Sample Syllabi Statements [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mcgraw.princeton.edu/guidance-aichatgpt>
3. University of Massachusetts Amherst [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.umass.edu/ctl/how-do-i-consider-impact-ai-tools-chatgpt-my-courses>
4. Syllabi Polices for Generative AI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://aiedusimplified.substack.com/>